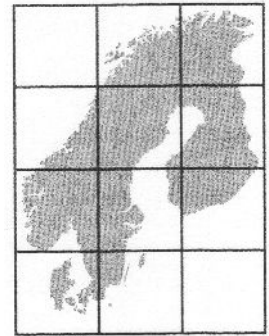

YLEISET SOPIMUSEHDOT

Yleiset sopimusehdot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi koneiden sekä mekaanisten, sähköisten ja elektronisten laitteiden asennustoimituksissa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa ja näiden maiden välillä.

Metalliteollisuuden Keskusliitto, MET (7.5.2003 alkaen Teknologiateollisuus ry) Suomessa, Sveriges Verkstadsindustrier (14.5.2003 alkaen Teknikföretagen) Ruotsissa, Teknologibedriftenes Landsforening Norjassa ja Dansk Industri Tanskassa ovat julkaisseet nämä ehdot vuonna 2002.

Käyttö

1. Näitä yleisiä sopimusehtoja sovelletaan, mikäli osapuolet ovat siitä kirjallisesti tai muulla tavalla sopineet. Ehtojen muutoksista on sovittava kirjallisesti.

Määritelmät

2. Alla mainituille käsitteille on näissä ehdoissa annettu seuraava sisältö:

Sopimus: Laitteiston toimitusta koskeva osapuolten välinen kirjallinen sopimus liitteineen, muutoksineen ja lisäyksineen.

Materiaali: Koneet, laitteet, raaka-aineet, muut tarvikkeet ja asiakirjat, jotka toimittajan on Sopimuksen mukaan toimitettava.

Laitteisto: Materiaali ja työ, joka toimittajan Sopimuksen mukaan on suoritettava. Jos Laitteisto on sovittu luovutettavaksi itsenäisinä osakokonaisuuksina, joita käytetään toisistaan riippumatta, sovelletaan näitä ehtoja kuhunkin sellaiseen osakokonaisuuteen erikseen. Laitteistolla tarkoitetaan silloin kyseistä itsenäistä osakokonaisuutta.

Asennuspaikka: Asennuksen suorittamispaikka ja siihen välittömästi liittyvä Materiaalin ja asennustarvikkeiden kuljetuksen, purkauksen ja varastoinnin kannalta välttämätön lähiympäristö.

Kauppahinta: Laitteistosta suoritettava arvonlisäveroton hinta. Mikäli asennus laskutetaan erikseen ja työ on loppuun suorittamatta, on Kauppahinta 23, 27, 49 ja 50 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa Materiaalin hinta korotettuna 10 %:lla tai sovitulla prosenttimäärällä.

Kirjallinen Ilmoitus: Osapuolen allekirjoittama asiakirja, joka on saapunut toiselle osapuolelle, samoin kuin osapuolen kirjeellä, faksilla, sähköpostilla tai muulla sovitulla tavalla saama ilmoitus. Kirjallinen Ilmoitus on myös osapuolten allekirjoittama tai hyväksymä kokouspöytäkirjan sisältö.

Ohjelmisto: Laitteistoon sisältyvät ohjelmistot, joita ovat: Toimittajaohjelmisto eli Ohjelmisto, johon toimittajalla on tekijänoikeus sekä Lisenssiohjelmisto eli Ohjelmisto, johon toimittaja voi luovuttaa käyttöoikeuden vain Ohjelmiston oikeudenomistajan suostumuksella.

Tuotetiedot

3. Osapuolten tuotetietoaineistoon ja hinnastoihin sisältyvät tiedot ovat sitovia vain, mikäli niihin Sopimuksessa erikseen viitataan.

Tekniset asiakirjat ja tekniset tiedot

4. Laitteistoa koskevat piirustukset ja tekniset asiakirjat, jotka osapuolet ovat ennen Sopimuksen solmimista tai sen jälkeen luovuttaneet toisilleen, ovat luovuttajan omaisuutta. Saamiaan piirustuksia, teknisiä asiakirjoja tai teknisiä tietoja osapuoli ei saa luovuttajan suostumuksetta käyttää muuhun kuin niiden luovutuksen edellyttämään tarkoitukseen. Luovuttajan suostumuksetta niitä ei saa kopioida eikä jäljentää.

5. Toimittajan on viimeistään Laitteiston luovutuksen yhteydessä luovutettava korvauksetta tilaajalle sovittu määrä piirustuksia ja teknisiä asiakirjoja tai vähintään kappale kutakin. Asiakirjojen on oltava niin yksityiskohtaisia, että Laitteisto voidaan niiden avulla käynnistää, pitää käynnissä ja huoltaa sekä sen rutiinikorjaukset suorittaa. Toimittaja ei ole velvollinen luovuttamaan Materiaalin tai varaosien valmistusasiakirjoja.

Ohjelmisto

6. Ellei muuta ole kirjallisesti sovittu, tilaajalla on oikeus käyttää Ohjelmistoa seuraavasti:

6.1 Tilajalla on käyttöoikeus Toimittajaohjelmistoon Laitteistoa käyttäessään. Tämä käyttöoikeus saadaan luovuttaa sille, jolle Laitteisto myöhemmin siirtyy.

Toimittajaohjelmiston tekijänoikeus kuuluu toimittajalle, vaikka Ohjelmisto olisikin erityisesti tilaajaa varten räätälöity. Tilaja saa vastuullaan tehdä Toimittajaohjelmistoon muutoksia, kunhan ne eivät ole ristiriidassa Laitteiston yleisen käyttötarkoituksen kanssa. Toimittajaohjelmiston lähdekoodit luovutetaan vain erillisen sopimuksen perusteella.

6.2 Tilajalla on käyttöoikeus Lisenssiohjelmistoon Laitteistoa käyttäessään, niiden rajoitusten mukaisesti, joista toimittaja ja tekijänoikeuden omistaja ovat sopineet. Vastava käyttöoikeus saadaan luovuttaa edelleen sille, jolle Laitteisto myöhemmin siirtyy. Toimittajan on viimeistään Sopimusta tehtäessä annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus Lisenssiohjelmiston käytön rajoituksista.

6.3 Toimittaja on velvollinen luovuttamaan Ohjelmiston päivitetty versiot vain erillisen sopimuksen perusteella.

7. Mikäli kolmas esittää tilaajan Ohjelmiston käytöstä johdettavan, tekijän- tai muun immateriaalioikeuden loukkaukseen perustuvan vaateen, toimittajan vastuu on kohdissa 7.1 – 7.5 määritellyn mukainen.

7.1 Toimittaja ei vastaa korvausvaateen johtuessa siitä, että

- Ohjelmistoa käytetään tavalla tai paikassa, joka ei ole sovitun mukainen tai jollaista toimittaja ei ole voinut ennakoita
- tilaaja on muuttanut Ohjelmistoa.

7.2 Toimittaja vastaa kustannuksellaan kohdassa 7 mainitun oikeudenloukkauksen korvausvaateista. Hänen on korvattava tilaajalle se, minkä tämä on joutunut suorittamaan lainvoimaisen tuomion tai toimittajan hyväksymän sovinnon nojalla.

Toimittaja vastaa vain, mikäli tilaaja on viipymättä antanut toimittajalle Kirjallisen Ilmoituksen saamastaan vaateesta ja oikeuttaa toimittajan päättämään siihen vastaamisen tavasta joko oikeudessa tai sen ulkopuolella.

7.3 Jos tekijän- tai muun immateriaalioikeuden loukkaus todetaan ja kohdan 7.2 toisen kappaleen ehdot täyttyvät, toimittajan on kohtuujassa valintansa mukaan; joko

- turvattava tilaajan oikeus jatkaa Ohjelmiston käyttöä
- muutettava Ohjelmistoa siten, että oikeudenloukkaus lakkaa tai
- korvattava Ohjelmisto vastaavat toiminnot suorittavalla, oikeuksia loukkaamattomalla ohjelmistolla.

7.4 Ellei toimittaja riittävän nopeasti oikaise kohdassa 7.3 mainittua oikeudenloukkausta, sovelletaan 65 kohdan määräyksiä.

7.5 Kohdassa 7 mainitun lisäksi toimittaja ei vastaa muusta tilaajan aiheuttamasta, kolmannen oikeuksia loukkaavasta Ohjelmiston käytöstä. Vastuunrajoitusta ei kuitenkaan sovelleta toimittajan syyllistyttyä törkeään huolimattomuuteen.

8. Ohjelmiston virheisiin muilta kuin sen käytön aiheuttamien immateriaalioikeuden loukkausten osalta sovelletaan kohtien 54 – 67 määräyksiä.

Salassapito

9. Osapuoli ei saa toisen suostumuksetta luovuttaa kolmannelle teknisiä tai kaupallisia tietoja, jotka Sopimusta tehtäessä tai myöhemmin on määritelty luottamuksellisiksi, paitsi milloin se sopimusvelvoitteiden täyttämisen tai Laitteiston käytön tai huollon vuoksi on tarpeen.

Osapuolen on estettävä luottamuksellisen tiedon joutuminen henkilöstölleen, konsulteilleen, alihankkijoilleen tai toimittajilleen, tai muille, joilla on pääsy tiedostoihin, laajemmalti kuin edellä on sanottu. Tämä koskee myös mainitun tiedon käyttöä.

Laitteiston laajuus. Lait ja määräykset

10. Laitteisto on toimitettava sovitun laajuisena.

Laitteisto on toimitettava asennusmaassa tarjouspäivänä voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisena. Tilaajan on toimittajan pyynnöstä ilmoitettava Laitteistoa koskevista laeista ja muista määräyksistä.

11. Toimittajan on tehtävä muutostyöt, jotka aiheutuvat tarjouspäivän ja luovutuksen välisenä aikana voimaan tulleista, Laitteistoa koskevista lakien ja määräysten muutoksista. Sama koskee myös niiden yleisesti noudatetussa tulkinnassa tapahtuvia muutoksia. Muutostöihin sovelletaan kohtien 37 ja 38 määräyksiä.

Työolot

12. Tilaaja vastaa siitä, että asennus suoritetaan olosuhteissa, jotka ovat Asennuspaikalla voimassa olevien työoloja koskevien säännösten mukaiset. Tilaajan on tiedotettava kirjallisesti toimittajalle Asennuspaikalla työskenteleviä koskevista turvamääräyksistä.

Tilaajan on veloituksetta varattava Asennuspaikalle tai sen läheisyyteen asennushenkilöstölle tyydyttävät pukeutumis-, peseytymis- ja ruokailutilat sekä Asennuspaikan läheisyyteen toimittajan henkilöstölle sovellettavien työehtosopimusten edellyttämät tai sovitun mukaiset majoitus- ja ruokailumahdollisuudet. Toimittaja vastaa majoitus- ja ruokailukustannuksista, ellei muuta ole sovittu.

Asennustöiden valmistelu

13. Toimittajan on annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus Materiaalin valmistumisesta niin aikaisin, että tilaaja pystyy hoitamaan hänelle kohtien 15 ja 16 mukaan kuuluvat, asennuksen mahdollistavat tehtävät.

14. Toimittajan on sovittuna aikana tai sen puuttuessa hyvissä ajoin lähetettävä tilaajalle piirustukset tai kuvaukset, joista ilmenee, miten asennus tapahtuu. Tilaajalle on samalla annettava tiedot, joita tarvitaan perustusten ja alustojen tekemiseksi sekä tarpeellisen kuljetus- tai työskentelytilan varaamiseksi Asennuspaikalle ja Laitteistoon kytkettävien liitosten järjestämiseksi.

Jos yllä mainituissa piirustuksissa, kuvauksissa tai ohjeissa olleesta virheestä on aiheutunut ennen luovutusta ilmenevä virhe, toimittaja maksaa siitä aiheutuvat kulut. Luovutuksen jälkeen ilmenevään virheeseen sovelletaan kohtien 54 – 67 määräyksiä.

15. Tilaajan on suoritettava valmistelutyöt kohdassa 14 mainittujen piirustusten, kuvausten ja ohjeiden mukaisesti. Ellei töiden valmistumisaikaa ole sovittu, niiden on valmistuttava viimeistään viikkoa ennen asennuksen alkamista, jotta Materiaalin asennus perustuksille ja alustoille voi alkaa sovittuun aikaan. Kun valmistelutyöt on tehty, tilaajan on annettava siitä Kirjallinen Ilmoitus.

16. Tilaaja huolehtii siitä, että Asennuspaikalla on asennuksen alkaessa toimittajan käytössä sovittu tai tarpeellinen määrä vettä ja käyttövoimaa, myös paineilmaa ja sähköä. Tästä sekä veden ja käyttövoiman kulutuksen kustannuksista vastaa tilaaja.

Tilaajan on asetettava korvauksetta toimittajan käyttöön Asennuspaikalle tai sen läheisyyteen lukittavat tai suojaatut säilytystilat Materiaalin, työkalujen ja tarvikkeiden suojaamiseksi varkaudelta ja vahingolta.

Valmistusaikaiset kokeet. Tarkastus

17. Jos Materiaalille on sopimuksen mukaan tehtävä valmistusaikaisia kokeita, kokeet suoritetaan valmistuspaikassa, ellei muuta ole sovittu. Ellei kokeiden teknisistä vaatimuksista ole sovittu, ne suoritetaan valmistusmaan kyseisen teollisuudenalan käytännön mukaisesti.

18. Toimittajan on annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus edellisessä kohdassa mainituista kokeista niin ajoissa, että tilaajan edustaja voi olla niissä läsnä. Tilaajan saatua ilmoituksen kokeet voidaan suorittaa tilaajan edustajan poissaolosta huolimatta.

Toimittajan on pidettävä koetilaisuudesta pöytäkirjaa, jonka katsotaan luotettavasti kuvaavan kokeiden suoritustapaa ja tuloksia, ellei tilaaja muuta näytä. Pöytäkirja on luovutettava tilaajalle.

19. Jos kohdassa 17 mainitussa kokeessa havaitaan, että Materiaali poikkeaa sovitusta, toimittajan on mahdollisimman pian korjattava se sopimuksen mukaiseksi. Tilaajan pyynnöstä koe on sen jälkeen uusittava. Jos poikkeama on vain vähäinen, uusintaa ei suoriteta.

20. Tilaajalla on oikeus suorittaa sovittu tai kohtuullinen määrä tarkastuksia Materiaalin valmistusaikana, normaalina työaikana, ilmoittamalla siitä kolme päivää aikaisemmin.

21. Ellei muuta ole sovittu, toimittaja vastaa kuluista, jotka aiheutuvat valmistuspaikalla suoritettavista kokeista tai tarkastuksista, tilaajan vastatessa edustajiansa kohdassa 20 mainittujen koe- ja tarkastusmatkojen kuluista kaikilta osin.

Tilaajan viivästys ym.

22. Ellei tilaaja pysty sovittuun aikaan hoitamaan asennukseen liittyviä, muun muassa kohdissa 12, 15 ja 16 lueteltuja velvoitteitaan tai jos niiden viivästyminen näyttää todennäköiseltä, hänen on viivymättä annettava siitä toimittajalle Kirjallinen Ilmoitus. Viivästyksen syy ja, jos mahdollista myös sen kesto on ilmoitettava.

Vaikka tilaaja viivästyisikin mainitulla tavalla, hänen on kuitenkin suoritettava toimituksen edistymiseen sidotut maksut sopimuksen mukaisesti.

23. Mikäli tilaaja ei viivästyksen tai muun syyn vuoksi pysty täyttämään asennukseen liittyviä, muun muassa kohdan 22 ensimmäisessä kappaleessa mainittuja velvoitteitaan, hänen on korvattava toimittajalle tästä aiheutuvat lisäkustannukset sekä kohdan 26 toisen kappaleen perusteella mahdollisesti perittävät lisämaksut. Toimittajalla on tilaajan laiminlyönnin vuoksi oikeus lykätä toimitusta kohtuullisesti. Lykkäyksestä on viivymättä annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus.

Mikäli tilaaja olennaisesti lyö laimin velvollisuutensa, toimittaja voi kieltäytyä jatkamasta toimitusta, kunnes laiminlyönti on korjattu. Toimittaja voi myös Kirjallisella Ilmoituksella purkaa sopimuksen, ellei tilaaja viimeistään kuukauden kuluessa purkamisilmoituksen vastaanotosta ole täyttänyt velvoitteitaan. Tilaajan on sopimuksen näillä perusteilla purkautuessa korvattava toimittajalle aiheutunut vahinko. Vahingonkorvauksen ylärajana on Kauppahinta.

Maksut

24. Ellei muuta ole sovittu, maksut suoritetaan laskua vastaan 30 päivän kuluessa laskun päiväyksestä. Laskutus tapahtuu seuraavasti:

24.1 Asennuksen sisältyessä kiinteänä Kauppahintaan laskutetaan 30 % sopimusta tehtäessä, 30 %, kun Kirjallinen Ilmoitus Materiaalin toimitusvalmiudesta tehtaalta on annettu ja 30 % Materiaalin saavuttua Asennuspaikalle. Kauppahinnan loppuosa laskutetaan luovutuksen tapahduttua.

Kun asennus laskutetaan erikseen, Materiaalin hinnasta laskutetaan 1/3-osa sopimusta tehtäessä, 1/3-osa, kun Kirjallinen Ilmoitus Materiaalin toimitusvalmiudesta tehtaalta on annettu ja 1/3-osa Materiaalin saavuttua Asennuspaikalle. Asennus laskutetaan kuukausittain.

25. Kun asennus laskutetaan, veloitetaan seuraavat erät erikseen:

25.1 toimittajan henkilöstön matkakulut (myös paikalliskuljetukset) sekä työkalujen ja henkilökohtaisen omaisuuden kuljetuskulut

25.2 toimittajan henkilöstön majoitus-, ruokailu- ja muut ylläpitokustannukset niiltä päiviltä, jotka henkilöstö on poissa kotipaikkakunnaltaan, myös vapaa- ja pyhäpäiviltä. Ellei muuta ole sovittu, veloitetaan kustannukset toimittajan valtion virkamiehille maksettavien, asennusmaahan suuntautuvia matkoja koskevien korvauserusteiden mukaan

25.3 normaali työaika tilaajan vahvistaman tunti-ilmoituksen mukaan

25.4 ylityöaika tilaajan vahvistaman ilmoituksen mukaan

25.5 lisäaika, joka laskutetaan samoin perustein kuin normaali työaika, kun se käytetään

- a) meno- ja paluumatkan edellyttämään valmisteluun
- b) meno- ja paluumatkaan sekä muihin matkoihin, joihin henkilöstöllä on oikeus toimittajan kotimaan lain tai työehtosopimuksen mukaan
- c) majoitus- ja asennuspaikan väliseen matkaan, jos päivittäinen matka-aika on yli 30 minuuttia, tai toimittajan kotimaan työehtosopimuksen aikamääräysten mukaisesti

25.6 sovitun mukaisten työkalujen ja -tarvikkeiden, myös oman asennuskaluston, käytöstä toimittajalle aiheutuvat kustannukset

25.7 odotusaika normaalin työajan palkkauksen mukaan työn estyessä syistä, joista toimittaja ei näiden ehtojen tai Sopimuksen mukaan vastaa

25.8 toimittajan laskuttamasta summasta suoritettavat verot ja maksut.

26. Asennuksen tapahtuessa kiinteään hintaan laskuun sisältyvät kaikki kohdissa 25.1 – 25.6 mainitut erät. Hintaan lisätään arvonlisävero tai muu vastaava maksu.

Mikäli asennustyö muuttuu, viivästyy tai väliaikaisesti keskeytyy syistä, joista tilaaja tai hänen muu toimittajansa vastaa, toimittajalle on sovitun hinnan lisäksi maksettava korvaus:

26.1 odotusajasta ja ylimääräisestä matka-ajasta

26.2 ylimääräisestä työstä ja kuluista, muun muassa asennuskaluston purkamisesta, suojaamisesta ja uudelleen asentamisesta aiheutuneista kuluista

26.3 kaluston pitämisestä Asennuspaikalla aiottua kauemmin aiheutuvista lisäkuluista

26.4 henkilöstön ylimääräisistä matka- ja ylläpitokuluista

26.5 muista asennuksen siirtymisen todistettavasti aiheuttamista kuluista.

27. Ellei tilaaja maksa sovittuun aikaan, toimittajalla on eräpäivästä lukien oikeus viivästyskorkoon, joka on toimittajan kotimaassa noudatettavan lain mukainen.

Ellei tilaaja maksa sovittuun aikaan, toimittajalla on oikeus Kirjallisella Ilmoituksella keskeyttää Sopimuksen täyttäminen, kunnes maksu on suoritettu.

Ellei tilaaja maksa erääntynyttä saatavaa kolmen kuukauden kuluessa, toimittaja voi purkaa Sopimuksen Kirjallisella Ilmoituksella ja vaatia tilaajalta viivästyskoron

lisäksi korvausta purkautumisen aiheuttamasta vahingosta. Korvauksen yläraja on Kauppahinta.

Omistuksenpidätysehto

28. Toimittajalla on sovellettavan lain sallimassa laajuudessa omistusoikeus Materiaaliin, kunnes Laitteisto on täysin maksettu.

Asennustyö

29. Osapuolten on viimeistään toimittajan ilmoitettua Materiaalin olevan toimitusvalmiina tehtaalla nimettävä heitä asennustyön aikana edustavat henkilöt.

Edustajien on oltava Asennuspaikalla tai sen läheisyydessä työaikana. Ellei muuta ole sovittu, edustajilla on valtuudet käsitellä kaikkia asennusta koskevia kysymyksiä. Milloin näiden ehtojen mukaan vaaditaan Kirjallista Ilmoitusta, edustaja on aina kelpoinen ottamaan ilmoituksen vastaan.

30. Ellei muuta ole sovittu, tilaajan on veloituksetta asetettava toimittajan käyttöön asennuksessa tarvittavat nosturit, nostolaitteet ja telineet sekä Asennuspaikalla käytettävä kuljetuskalusto. Toimittajan on annettava kirjallinen erittely tarvitsemistaan laitteista viimeistään kuukautta ennen asennuksen alkamista.

31. Toimittajan on huolehdittava siitä, että hänen henkilöstönsä noudattaa Asennuspaikalla voimassa olevia turvamääräyksiä. Tämä määräys ei rajoita tilaajan kohdan 12 mukaisia velvoitteita.

Tilaaaja voi vaatia, ettei turvamääräyksiä rikkovia päästetä Asennuspaikalle.

32. Toimittajan on Kirjallisella Ilmoituksella annettava tilaajalle tieto asennuksen ympäristölle mahdollisesti aiheuttamista erityisistä vaaratekijöistä.

33. Tilaaja ei ilman toimittajan kirjallista suostumusta saa teettää työtä toimittajan työntekijöillä.

Toimittajan tarkastusoikeus

34. Toimittajalla on oikeus milloin tahansa työaikana tarkastaa Laitteisto Asennuspaikalla omalla kustannuksellaan. Oikeus on voimassa luovutukseen saakka ja sen jälkeenkin kohdissa 54 – 67 mainittuja töitä tehtäessä.

Muutostyöt

35. Tilaaja voi luovutushetken saakka, kohdassa 38 mainituin rajoituksin, vaatia muutoksia Laitteiston toimituslaajuuteen, rakenteeseen ja toteutustapaan.

Muutosvaatimus on esitettävä toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella, jossa on täsmällisesti kuvattava haluttu muutos.

36. Myös toimittaja voi luovutushetken saakka Kirjallisella Ilmoituksella ehdottaa tilaajalle edellisessä kohdassa mainitun kaltaisia muutoksia.

37. Toimittajan on muutosvaatimuksen saatuaan tai muutosta ehdotettuaan viivytyksettä annettava Kirjallinen Ilmoitus muutoksen mahdollisuudesta, toteutustavasta ja vaikutuksesta Kauppahintaan, toimitusaikaan ja muihin sopimusehtoihin.

Toimittajan on annettava tilaajalle vastaava selvitys myös muutoksen aiheutuessa kohdassa 11 mainittujen lakien ja määräysten muutoksista.

38. Toimittaja ei kohdassa 11 mainitun lisäksi ole velvollinen toteuttamaan tilaajan muutosvaatimusta ennen kuin kirjallisesti on sovittu sen vaikutuksista Kauppahintaan, toimitusaikaan ja muihin sopimusehtoihin.

Elleivät osapuolet sovi kohdassa 11 mainittujen muutosten vaikutuksista, toimittajan on sopimuksen puuttuessa tai ennen kohdan 72 mukaisen ratkaisun saamista tehtävä työ laskutus-työnä.

Luovutuskokeet

39. Ellei muuta ole sovittu, suoritetaan Asennustyön valmistuttua luovutuskokeet, joissa todetaan Laitteiston sopimuskäytännön mukaisuus.

Luovutuskokeissa noudatetaan sopimuksessa määriteltyjä teknisiä vaatimuksia. Niiden puuttuessa kokeiden suoritustavan on vastattava asennusmaassa noudatettavaa yleistä käytäntöä ja sovellettuja standardeja.

Toimittajan on Kirjallisella Ilmoituksella tiedotettava, milloin Laitteisto on valmis luovutuskokeisiin ja annettava kohtuullinen määräaika niiden suorittamiseksi. Sen jälkeen on sovittava kokeiden suorittamisajankohta. Kokeet suoritetaan tilaajan normaalina työaikana, ellei muuta sovita

Luovutuskokeet suoritetaan toimittajan johdolla osapuolten edustajien ollessa läsnä. Toimittajan on pidettävä kokeista pöytäkirjaa, joka on annettava tilaajalle. Luovutuskoe-pöytäkirjaa pidetään todenmukaisena kuvauksena kokeiden suoritustavasta ja tuloksista, ellei tilaaja muuta näytä.

40. Tilaajan on annettava veloituksetta kohdissa 39, 41 ja 42 mainittujen kokeiden ja niiden yhteydessä tehtävien loppusäätöjen suorittamiseksi tarvittava käyttövoima, voiteluaineet, vesi, polttoaine, raaka-aineet ja muut tarvikkeet sekä niin ikään veloituksetta asennettava tarvittavat mittauslaitteet ja annettava käyttöön tarpeellinen työvoima.

41. Mikäli tilaaja ei voi olla sovittuna aikana läsnä luovutuskokeissa tai ei täytä kohdassa 40 mainittuja velvoitteita ja siten estää kokeiden suorittamisen, toimittajan on Kirjallisella Ilmoituksella annettava tilaajalle tieto kokeiden uudesta suorittamisajasta. Tilaajalla on oikeus vaatia kokeiden lykkäämistä kohtuudella.

Ellei tilaaja saavu lykättyihinkään luovutuskokeisiin, kokeet voidaan suorittaa hänen poissa ollessaan. Toimittaja voi pois jääneen tilaajan kustannuksella kutsua ulkopuolisen asiantuntijan olemaan läsnä kokeissa.

Mikäli luovutuskokeet jäävät suorittamatta sen vuoksi, ettei tilaaja tämän kohdan ensimmäisessä kappaleessa mainitun ilmoituksen saatuaan täytä kohdassa 40 mainittuja velvoitteita, katsotaan luovutuskokeet hyväksytyiksi suoritetuiksi toimittajan ilmoittaman määräajan päätyttyä.

42. Jos luovutuskokeissa ilmenee, ettei Laitteisto vastaa sopimusta, toimittajan on kustannuksellaan mahdollisimman pian korjattava se sopimusta vastaavaksi. Uusi koe suoritetaan sen jälkeen, paitsi osapuolten sovittua, ettei sitä suoriteta tai jos sopimuksenvastaisuudella ei ole Laitteiston käytön kannalta merkitystä. Uusi koe suoritetaan kohdan 39 mukaisesti.

Luovutus

43. Tilaaajan katsotaan ottaneen Laitteiston vastaan, kun se on sovittu mukaisessa kunnossa ja kun

- a) luovutuskokeet on suoritettu tai ne voidaan katsoa suoritetuiksi kohtien 39 – 42 mukaisesti, tai
- b) mikäli on sovittu, että luovutuskokeita ei suoriteta, tilaaajan saatua toimittajalta kohdan 39 kolmannen kappaleen ensimmäisessä lauseessa mainitun Kirjallisen Ilmoituksen.

Vähäiset jälkikäädöt ja täydennykset, joilla ei ole merkitystä Laitteiston käytölle, eivät estä luovutusta.

Tilaaajan on viipymättä vahvistettava toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella Laitteiston luovutus sekä sen ajankohta. Ilmoituksen laiminlyömisellä ei ole vaikutusta arvioitaessa, onko luovutus tapahtunut.

Tilaaaja ei saa ottaa Laitteistoa tai sen osaa käyttöön ennen luovutusta. Mikäli Laitteisto tai sen osa, ilman toimittajan Kirjallisella Ilmoituksella antamaa suostumusta otetaan käyttöön, katsotaan Laitteisto luovutetuksi. Luovutuskokeita ei tällöin tarvitse suorittaa.

44. Ellei muuta ole sovittu, vastuu Laitteistosta siirtyy luovutushetkellä.

Mikäli tilaaaja ottaa Materiaalin sopimuksen mukaisesti vastaan Asennuspaikalla, on se heti tarkastettava. Kuljetusvaurioista on reklamoitava välittömästi toimittajalle Kirjallisella Ilmoituksella.

Toimitusaika. Viivästys

45. Toimituksen katsotaan tapahtuneen päivänä, jona Laitteisto kohdan 43 mukaisesti on luovutettu.

46. Mikäli luovutuksen täsmällistä ajankohtaa ei ole sovittu, vaan sen asemesta on sovittu ajanjakso, jona luovutus tapahtuu, alkaa ajanjakso kuluu Sopimuksen tekemisestä.

47. Toimittajan on viivyttämättä annettava tilaajalle Kirjallinen Ilmoitus, mikäli Laitteisto ei valmistu sovittuun aikaan tai valmistumisen todennäköisesti viivästyessä. Ilmoituksessa on mainittava viivästyksen syy ja mahdollisuuksien mukaan arvioitu luovutusajankohta. Ellei toimittaja ilmoita viivästyksestä, hänen on kohtien 49 ja 50 säännöksistä riippumatta korvattava tilaajalle ilmoituksen tekemättä jättämisen aiheuttamat lisäkulut, joilta oikea-aikaisella ilmoituksella olisi vältytty.

48. Mikäli luovutus viivästyy kohdassa 69 mainitusta syystä, tilaaajan tai tämän muun toimittajan teon tai laiminlyönnin vuoksi, mukaan luettuina kohdissa 23 ja 27 mainittu toimituksen keskeytys tai kohdissa 11 ja 35 – 38 mainitut muutostyöt, on toimitusaikaa jatkettava olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisesti. Toimitusaikaa on jatkettava siinäkin tapauksessa, että viivästyksen aiheuttava seikka ilmenee alun perin sovittu luovutusajankohdan jälkeen.

49. Ellei Laitteistoa luovuteta kohdan 43 mukaisesti ajoissa, tilaajalla on oikeus periä sopimussakkoa sovittu luovutuspäivästä alkaen.

Sopimussakon määrä on 0,5 % Kauppahinnasta kultakin täydeltä viivästysviikolta, enintään kuitenkin 7,5 % Kauppahinnasta.

Sopimussakko on maksettava tilaaajan vaatiessa sitä Kirjallisella Ilmoituksella, aikaisintaan kuitenkin koko Laitteiston lopullisen luovutuksen tai kohdan 50 mukaisen Sopimuksen purkamisen jälkeen.

Tilaaaja menettää oikeutensa sopimussakkoon, ellei ole esittänyt sitä koskevaa vaatimusta kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona luovutuksen olisi pitänyt tapahtua.

50. Mikäli tilaajalla on oikeus saada edellisen kohdan mukainen suurin sopimussakko eikä Laitteistoa ole vielä luovutettu, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella vaatia Laitteiston saattamista valmiiksi luovutuskokeita varten lopullisen ja kohtuullisen, vähintään viikon pituisen määräjän kuluessa.

Ellei toimittaja saa Laitteistoa valmiiksi ilmoitetun määräjän kuluessa eikä tämä johdu tilaaajan tai tämän muun toimittajan vastuulla olevasta syystä, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimuksen.

Sopimuksen purkauksessa tilaajalla on oikeus vaatia vahingonkorvausta viivästyksen aiheuttamasta vahingosta, siltä osin kuin vahingon määrä ylittää sen sopimussakon enimmäismäärän, johon hänellä kohdan 49 mukaan on oikeus. Vahingonkorvaus on kuitenkin enintään 7,5 % Kauppahinnasta.

Tilaaajalla on lisäksi oikeus Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimus, jos toimitus varmuudella näyttää viivästyvän niin, että tilaaja saa oikeuden kohdan 49 mukaiseen suurimpaan sopimussakkoon. Sopimuksen purkauksessa tilaajalla on oikeus sekä suurimpaan sopimussakkoon että tämän kohdan kolmannessa kappaleessa mainittuun vahingonkorvaukseen.

51. Kohdan 49 mukainen sopimussakko sekä kohdan 50 mukainen Sopimuksen purkamisoikeus ja siihen liittyvä rajoitettu oikeus saada korvausta, ovat ainoat perusteet, jotka oikeuttavat tilaaajan saamaan korvausta viivästyksen vuoksi. Tämä toimittajan vastuun rajoitus ei kuitenkaan päde hänen syyllistyttyään törkeään huolimattomuuteen.

Vastuu esinevahingosta ennen luovutusta

52. Toimittaja vastaa Laitteistolle aiheutuvista vahingoista, jotka aiheutuvat ennen vahingonvaaran siirtymistä tilaajalle, paitsi vahingon ollessa tilaaajan tai hänen vastuullaan olevan aiheuttama. Vaikka tilaaja vastaisikin vahingosta, hän voi vaatia toimittajaa korjaamaan vahingon maksua vastaan.

53. Toimittaja vastaa tilaajalle ennen Laitteiston luovutusta aiheutuneesta esinevahingosta vain, mikäli sen voidaan osoittaa aiheutuneen toimittajan tai jonkun hänen vastuullaan olevan huolimattomuudesta Sopimuksen täyttämisen yhteydessä. Toimittaja ei kuitenkaan koskaan ole vastuussa tuotantotappioista, myyntivoiton menetyksestä tai muusta taloudellisesta seurannaisvahingosta.

Vastuu Laitteiston virheestä

54. Toimittaja on velvollinen kohdissa 56 – 57 mainitun mukaisesti vaihtamalla tai korjaamalla poistamaan Laitteistossa ilmenevät, suunnittelu-, raaka-aine- tai työvirheet.

Toimittaja ei vastaa tilaaajan toimittamasta materiaalista, määräämästä tai määrittelemästä rakenneratkaisusta eikä virheistä, jotka johtuvat väärin suoritetuista kohdan 15 mukaisista esivalmisteluista.

55. Toimittaja ei vastaa virheistä, jotka johtuvat kohdassa 43 mainitun luovutuksen jälkeen ilmenneistä syistä. Toimittaja ei esimerkiksi vastaa sovituista poikkeavista työolosuhteista tai Laitteiston väärästä käytöstä johtuvista virheistä. Hän ei myöskään vastaa puutteellisen huollon tai tilaajan suorittaman virheellisen asennuksen tai ilman toimittajan Kirjallisella Ilmoituksella antamaa lupaa tekemien muutosten tai virheellisten korjausten aiheuttamista virheistä. Toimittaja ei myöskään vastaa tavanomaisesta kulumisesta ja huononemisesta.

56. Toimittajan vastuu koskee vain virheitä, jotka ilmenevät vuoden kuluessa Laitteiston kohdan 43 mukaisesta luovutuksesta. Jos Laitteistoa rasitetaan sovittua enemmän, lyhenee vastuu-aika vastaavasti.

57. Kun Laitteiston osa on kohdassa 54 mainitulla tavalla vaihdettu tai sen virhe korjattu, vastaa toimittaja vaihdetusta tai korjatusta osasta kuten alkuperäisestä vuoden ajan. Laitteiston muulta osalta kohdassa 56 mainittua vastuu-aikaa pidennetään ajanjaksolla, jonka aikana Laitteistoa ei kohdassa 54 mainitun virheen vuoksi voitu käyttää.

58. Tilaajan on annettava toimittajalle Kirjallinen Ilmoitus virheestä sen ilmaannuttua, ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kahden viikon kuluessa kohtien 56 ja 57 mukaan määräytyvän vastuuajan päättymisestä. Siinä on mainittava, miten virhe ilmenee. Mikäli tilaaja ei ilmoita virheestä näiden määräaikaisten kuluessa, hän menettää oikeutensa vaatia virheen korjaamista.

Mikäli on aihetta olettaa, että virheestä saattaa aiheutua lisävahinkoa, siitä on ilmoitettava välittömästi. Ellei tilaaja niin tee, hän menettää oikeutensa vaatia korvausta vahingosta, joka välittömästi sen uhasta ilmoittamalla olisi voitu välttää.

59. Saatuaan edellä mainitun Kirjallisen Ilmoituksen toimittajan on poistettava virhe niin nopeasti kuin olosuhteet edellyttävät. Korjaus on suoritettava tämän ajan kuluessa, sellaisena ajankohtana, ettei tilaajan toiminta tarpeettomasti häiriinny. Toimittaja vastaa virheen poiston kustannuksista kohtien 54 – 65 mukaisesti.

Virheen poisto on suoritettava Laitteiston sijaintipaikalla, vaikka se ei olisikaan sama kuin Asennuspaikka, paitsi jos virheellisen osan tai Laitteiston palauttaminen toimittajalle korjausta tai vaihtoa varten on toimittajan mielestä tarkoituksenmukaisempaa. Mikäli osan irrotus ja jälleenasennus vaatii erityistä ammattitaitoa, toimittajan on huolehdittava niistä. Mikäli erityinen ammattitaito ei ole tarpeen, toimittaja täyttää velvollisuutensa lähettämällä virheellisen osan tilalle korjatun tai uuden osan.

60. Suoritettaessa korjausta tai asennusta Laitteiston sijaintipaikalla noudatetaan kohtien 12, 16 ja 53 säännöksiä.

61. Mikäli tilaajan ilmoitettua virheestä kohdan 58 mukaisesti käy ilmi, että virhe on sellainen, josta toimittaja ei vastaa, on tilaajan korvattava toimittajalle ilmoituksen aiheuttama työ ja kustannukset.

62. Jos virhettä poistettaessa joudutaan puuttumaan Laitteistoon kuulumattomiin osiin, vastaa tilaaja tästä aiheutuvasta työstä ja kustannuksista.

63. Kaikki virheen poistoon tai osien vaihtoon liittyvät kuljetukset tapahtuvat toimittajan vastuulla ja kustannuksella. Tilaajan on noudatettava toimittajan kuljetusohjeita.

Laitteiston sijaitessa muualla kuin Asennuspaikassa on tilaajan suoritettava tästä aiheutuvat lisäkulut toimittajalle.

64. Kohdan 54 mukaisesti uusitut osat ovat toimittajan omaisuutta ja ne on luovutettava hänelle.

65. Ellei toimittaja tee korjauksia kohtuuajassa, tilaaja voi Kirjallisella Ilmoituksella vaatia niiden suorittamista määräaikaan mennessä. Ellei toimittaja korjaa virhettä tilaajan ilmoittamaan ajankohtaan mennessä, on tilaajalla harkintansa mukaan oikeus joko

a) teettää tarvittavat korjaukset tai osat toimittajan kustannuksella ja vastuulla, edellyttäen, että tässä toimitaan järkevästi ja kohtuullisesti, tai

b) vaatia Kauppahinnan alentamista enintään 15 %:lla.

Mikäli virhe on olennainen, tilaaja voi Kirjallisesti Ilmoituksella purkaa Sopimuksen. Tilaajalla on oikeus vaatia Sopimuksen purkamista myös, mikäli virhe kohdassa a) mainitun korjauksen jälkeenkin edelleen on olennainen. Tilaajalla on Sopimuksen purkauksessa oikeus saada kärsimästään vahingosta korvausta enintään 15 % Kauppahinnasta.

66. Kohtien 54 – 65 määräyksistä huolimatta toimittaja ei koskaan vastaa Laitteistossa ilmenevästä virheestä pitempään kuin kaksi vuotta kohdan 43 mukaisesta luovutuksesta luettuna.

67. Toimittajan vastuu virheistä rajoittuu vain kohdissa 54 – 66 mainittuihin tapauksiin. Toimittaja ei myöskään vastaa virheen mahdollisesti aiheuttamista tuotantotappioista, saamatta jääneestä voitosta tai muusta taloudellisesta seurannaisvahingosta. Tätä rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta toimittajan syyllistyessä törkeään huolimattomuuteen.

Vastuu Laitteiston luovutuksen jälkeen aiheuttamasta vahingosta

68. Toimittajan joutuessa vastaamaan kolmannelle aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä, tilaajan on hyvittävä toimittajalle tästä aiheutunut menetys, jos toimittaja tämän kohdan toisen ja kolmannen kappaleen mukaisesti on vapautettu tilaajalle aiheutuvasta vastaavasta vahingosta tai menetyksestä.

Toimittaja ei vastaa Laitteiston luovutuksen jälkeen aiheuttamasta vahingosta, jonka kohteena on:

a) kiinteä tai irtain omaisuus Laitteiston ollessa tilaajan hallinnassa tai tällaisen vahingon seuraamuksista

b) tilaajan valmistama tuote tai hänen valmistamansa tuotteen sisältämä tuote.

Toimittajan vastuun rajoituksia ei sovelleta hänen syyllistyttyään törkeään huolimattomuuteen.

Mikäli kolmas esittää osapuolelle tähän kohtaan perustuvan korvausvaatimuksen, tästä on heti annettava toiselle osapuolelle Kirjallinen Ilmoitus.

Toimittaja ja tilaaja ovat velvollisia saapumaan tuomioistuimeen tai välimiesoikeuteen, joka käsittelee osapuoleen kohdistuvaa korvausvaatimusta, jonka perusteeksi väitetään Laitteiston aiheuttamaa vahinkoa tai menetystä. Tilaajan ja toimittajan väliset kiistat ratkaistaan kuitenkin aina välimiesoikeudessa kohdan 72 mukaisesti.

69. Seuraavia tapahtumia pidetään ylivoimaisina esteinä niiden estäessä Sopimuksen täyttämisen tai vaikeuttaessa sitä kohtuuttomasti: Työselkkäus ja muut olosuhteet, joihin

osapuoli ei voi vaikuttaa, kuten tulipalo, sota, liikekannallepano tai vastaavanlaajuiset sotilaskutsunnat, pakko-otto, takavarikko, kauppa- ja valuuttarajoitukset, kapina ja meteli, kuljetuskaluston puute, yleinen tavarankiukkuus, käyttövoiman saannin rajoitukset sekä alihankkijan toimituksen virheellisyys tai viivästyminen edellä mainituista syistä.

Tapahtuma on ylivoimainen este vain, mikäli sen vaikutusta Sopimuksen täyttämiseen sitä tehtäessä oli ollut mahdotonta ennakoita.

70. Ylivoimaiseen esteeseen vetoavan on välittömästi annettava Kirjallinen Ilmoitus esteen ilmaantumisesta ja päättymisestä.

Tilaaajan vedotessa ylivoimaiseen esteeseen hänen on korvattava toimittajalle Laitteiston suojaamisesta aiheutuvat kulut. Tilaaajan on korvattava myös kulut, jotka aiheutuvat toimittajan pitäessä tilaaajan suostumuksella henkilöstöään, alihankkijoitaan ja työkalustoaan valmiina toimituksen jatkamiseksi.

71. Siitä huolimatta, mitä näissä ehdoissa muuten on sanottu, osapuoli voi Kirjallisella Ilmoituksella purkaa Sopimuksen täyttämisen viivästyessä ylivoimaisen esteen vuoksi yli kuusi kuukautta.

Erimielisyydet. Sovellettava laki

72. Sopimuksesta tai siihen liittyvästä seikasta aiheutunutta erimielisyyttä ei voida käsitellä yleisessä tuomioistuimessa, vaan se ratkaistaan toimittajan maan lain mukaisessa välimiesmenettelyssä.

73. Sopimusta koskevat erimielisyydet ratkaistaan toimittajan maan lakia soveltaen.